

ÇEVRE DENETİMİ SEMPOZYUMU AÇIŞ KONUŞMASI

Ankara- 30 Mayıs 2007

Mehmet DAMAR
T.C. Sayıştay Başkanı

Saygıdeğer Konuklar, Değerli Meslektaşlarım,

Kuruluşumuzun 145. yıldıönümü nedeniyle düzenlemiş olduğumuz “Çevre Denetimi ve Sayıştayların Rolü” konulu sempozyuma hoş geldiniz.

Hepimizin bildiği gibi, son birkaç yüzyılda yaşanan hızlı sanayileşme ve kentleşme süreci, çevre üzerinde yoğun bir baskı oluşturmuştur. Bu baskıların günümüzde çevrenin tahammül kapasitesini zorlamaya başlaması, gezegenimizin geleceğine dair ciddi şüphelerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Nitekim küresel ısınma, iklim değişikliği, kuraklık vb. felaketler, tedbir alınmadığı takdirde, dünyamızın giderek yaşanmaz bir hale geleceğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenle çevre sorunları ile mücadele, günümüz dünyasının temel öncelikleri arasında yer almaktadır.

Bu mücadelede kuşkusuz tüm kişi ve kurumlara, uluslararası örgütlere ve devletlere büyük görevler düşmektedir. Çevrenin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması stratejik öneme sahip kurumların başında ise, şüphesiz Sayıştaylar gelmektedir. Bu nedendir ki, 145. yıldıönümümüz vesilesiyle düzenlediğimiz bu sempozyumun konusunu, “çevre denetimi” olarak belirledik.

Değerli Katılımcılar,

Çevre, küresel bir kamu malı olarak, değeri her geçen gün daha iyi anlaşılan, ancak ne yazık ki giderek daha fazla tahrip edilen, en temel varlığımızdır. Sağlıklı bir çevre olmaksızın ne yeryüzünde sağlıklı bir yaşamdan bahsedilebilir, ne de sahip olduğumuz maddi değerler bir anlam taşıyabilir. Dolayısıyla çevre, kendi başına kamusal bir kaynak olup, diğer tüm kaynakları kuşatan, anlamlı ve değerli kılan bir özelliğe sahiptir.

Temel işlevi, kamu kaynaklarının hukuka uygun, verimli, tutumlu, öngörülen amaçlar ve iyi yönetim ilkeleri doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını değerlendirmek olan Sayıştaylar, giderek artan oranda bu kaynağın sürdürülebilir bir yaklaşımla kullanılması, gelecek nesiller de göz önünde bulundurularak korunması ve geliştirilmesi için çaba göstermektedirler. Sayıştayımız da çevre denetimlerine büyük önem vermekte, bugüne dek gerçekleştirdiğimiz performans denetimlerinin yarısından fazlası ya doğrudan ya da dolaylı olarak çevrenin korunması ve geliştirilmesi konularına yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Çevre denetimi, aslında farklı bir denetim metodu olarak algılanmamalıdır. Bu denetimler de performans ve mali denetim ve hatta uygunluk denetimi metodolojisi ile yürütölen denetimlerdir.

Fakat bazı özellikleri nedeniyle çevre denetimleri diğer denetimlerden ayrılabilir.

Çevre denetimlerinin temel ayırt edici özelliği, kuşkusuz konusunun çevre sorunlarına odaklanması, tüm insanlığın bugünü ve geleceği için en temel kamu kaynağı olan çevrenin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımının hedeflenmesidir. Diğer önemli bir özellik olarak, çevre sorunları gibi çevre denetimleri de ulusal sınırlara sığmamakta, çevre konularının denetimi çoğunlukla birden fazla ülke Sayıştayının işbirliği yapmasını gerektirmektedir. Bu nedendir ki, birden fazla Sayıştayın ortak yürüttükleri denetimlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Sayıştay olarak bizler de, Avrupa Sayıştaylar Birliği EUROSAT'nin öncülüğünde, değişik Avrupa ülkeleri ile ortak bir denetim çalışması yürütmüş bulunmaktayız. "Gemilerin Denizleri ve Limanları Kirlenmesinin Önlenmesi ve Kirlilikle Mücadele" başlıklı raporumuz, uluslararası işbirliği ile gerçekleştirdiğimiz bu çevre denetiminin bir ürünüdür.

Saygıdeğer Konuklar, Değerli Meslektaşlarım,

Çevre denetiminin teorik altyapısının güçlendirilmesi ve uygulamanın yaygınlaştırılmasında, INTOSAT Çevre Denetimi Çalışma Grubu önemli roller oynamaktadır. Bizim de üyesi olduğumuz bu Çalışma Grubu, yaptığı araştırmalar, hazırladığı rehberler ve gerçekleştirdiği eğitimlerle, Sayıştayların çevre denetimi kapasitelerinin güçlendirilmesine büyük katkı sağlamaktadır. Ayrıca ülke uygulamalarından elde edilen deneyimlerin ve iyi uygulama örneklerinin de tüm Sayıştaylarla paylaşılması için yoğun çaba gösterdiğini biliyoruz.

INTOSAT Çevre Denetimi Çalışma Grubu, INTOSAT Geliştirme Girişimi (IDI) ile ortaklaşa düzenlediği ilk çevre denetimi eğitimine ev sahipliği yapmış olmak, bizim için bir onur vesilesidir. 2003 yılında Antalya'da gerçekleştirdiğimiz bu kursa, çok sayıda ülkeden kursiyer, eğitici ve çevre denetimi uzmanı katılmıştır.

Katılımcı tüm ülke Sayıştayları, bu kursta edinilen bilgiler ışığında çevre denetimi alanında uygulama yapma yükümlülüğünü üstlenmiş oldular. Büyük çoğunluğu önemli çevre problemlerine sahip ülkelere katılımcılar için getirilen bu yükümlülük, çevre sorunları ile mücadelenin yaygınlaştırılmasına ve çevre bilincinin geliştirilmesine küresel düzeyde önemli bir katkı sağlamıştır.

Bu çerçevede Sayıştay olarak bizler de, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en önemli çevre sorunlarının başında gelen Atık Yönetimi konusunda bir çevre denetimi çalışması gerçekleştirdik. Henüz yeni yayınlamış olduğumuz raporumuzda, Türkiye'nin atık yönetimi alanındaki sorunları, bu sorunların gerçek hayattaki etkileri ve çözüm yolları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, Sayıştay-Üniversite işbirliğinin de güzel bir örneğini sergiledik. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Çevre Mühendisliği bölümünden Prof. Dr. Ülkü Yetiş, gönüllü olarak çalışmalarımıza değerli katkılar sağlamıştır. Sempozyumumuza da, "Türkiye'de Tehlikeli

Atık Yönetimi” konulu bildirisi ile katılacak olan sayın hocamıza, bu vesileyle huzurlarınızda da teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Değerli Katılımcılar,

Ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması arasında bir çelişki bulunduğu düşüncesi, sağlıklı gelişmenin tahrip edici etkisini kaçınılmaz kılmaktadır. Unutmamalıyız ki, daha gelişmiş ve müreffeh bir dünyada yaşama arzumuz, gelecek nesillerin de iyi koşullarda yaşama hakkının ortadan kaldırmasını meşru kılamaz. Çünkü çevre, bizlere atalarımızdan kalan bir miras değil, gelecek kuşakların bize emanetidir. Bu bilinçle çevreye sahip çıkmak ve emaneti hak sahiplerine layık ile devretmek, her şeyden önce ahlakî bir sorumluluğumuzdur.

Bununla birlikte, ekonomik kalkınmanın sürekliliğini sağlamak ve yaşam kalitesini yükseltmek için, doğal çevrenin bir sermaye olarak değerlendirilmesi zorunluluğu giderek artmaktadır. Bu da “kalkınma” ile “çevre”nin birbiri ile çelişen değil, birini bütünlükten kavramlar olarak algılanmasını savunan “sürdürülebilir kalkınma” yaklaşımının önemini gün geçtikçe artırmaktadır. Bir başka deyişle, çevre kaynaklarının kullanımında, çevre değerlerinin ekonomik karar ve politikalara entegrasyonu, kalkınmanın sürekliliğini sağlamada temel koşul olmaktadır.

Bu, kuşkusuz ulusal politika önceliklerinin tespiti ile doğrudan ilişkilidir. Doğal kaynakların dengeli ve sürdürülebilir kullanımı, çeşitli sektörel politikaların bu doğrultuda tespit edilmesi ile mümkün olabilecektir. Bu sektörlerin başında kuşkusuz enerji gelmektedir. Temiz enerji kaynaklarına yönelmek, ülkemiz için çevrenin korunması ve geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Zira ülkemizde enerji üretimi çok büyük ölçüde fosil yakıtlara dayanmakta ve bu yakıtlar hava kirliliğinde olduğu kadar, atıklar yoluyla da çevrenin kirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Enerjinin üretilmesi ve tüketilmesi aşamalarında oluşan çevre kirliliği ile mücadelede etkin politika ise, kuşkusuz enerji tasarrufuna önem verilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması üzerinde yoğunlaşılmasıdır. Bunun için de, toplumsal çevre bilincinin artırılması büyük önem taşımaktadır.

Tarım politikalarının da toprak, su ve ormanların bozulmasında önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Bayındırlık, iskan, turizm ve daha sayamayacağım birçok sektöre ilişkin politikaların çevreye duyarlı bir şekilde geliştirilmesi, tüm dünyada giderek temel bir yönetim felsefesi olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

Değerli Çevre Dostları,

Anayasamızda da ifade edildiği gibi, çevreyi korumak ve geliştirmek, tüm kurum ve kuruluşlar ile vatandaşların ortak ödevidir. Dolayısıyla hiçbir kişi, kurum ya da kuruluş çevrenin korunması ve geliştirilmesinde sorumsuz değildir. Sayıştay olarak bize düşen,

kamu kurum ve kuruluşlarının bu yükümlülüklerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlamak, Meclisimizi bilgilendirmek ve gerekli önlemlerin alınması konusunda harekete geçirmek, yanı sıra kamuoyunda çevre bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktır.

Kuşkusuz sempozyumda bildiri sunacak değerli konuşmacılar, tüm bu konuları daha ayrıntılı olarak ortaya koyacaklardır. Bu nedenle ben daha fazla sözü uzatmadan, konuşmacılarla sizleri baş başa bırakmak istiyorum.

Bu vesileyle sempozyumumuzu onurlandıran INTOSAI Başkanı Doktor Arpad Kovacs'a;

Gerek oturum başkanlığı ve gerekse sunacakları bildiriler aracılığıyla bilgi ve deneyimlerini bizlerle paylaşma nezaketini gösteren Avrupa Sayıştay Başkanı ile Polonya, Bulgaristan, Kazakistan ve Kanada Sayıştaylarının değerli Başkan ve Başkan Yardımcılarına;

Üniversitelerimizden oturum başkanlığı ve sunuş yapacak değerli bilim adamlarına ve değerli meslektaşına teşekkür eder,

Sempozyumun tüm katılımcılar için yararlı ve verimli geçmesi dileğiyle saygılarımı sunarım.